Riktlinjer

2026-09-09

Delegering av hälso- och sjukvårdsuppgifter inom kommunal hälso- och sjukvård

Fastställt av: Kommunstyrelsen
Datum: 2026-09-09
Diarienr: KSK 2026/368 -77
För revidering ansvarar: Medicinsk ansvarig sjuksköterska
För eventuell uppföljning ansvarar: Socialchef
Dokumentet gäller för: Hälso- och sjukvård
Dokumentet gäller till och med: Tills vidare

Bräcke kommun

Bräcke kommun

Innehållsförteckning

Inledning **3**
Syfte **3**
Tillämpningsområde **3**
Begrepp **3**
Delegering 3
Formell kompetens 3
Reell kompetens 4
Ansvar och genomförande **4**
Vårdgivaren 4
Verksamhetschef HSL 5
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) 5
Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR) 6
Den som delegerar - legitimerad personal 6
Den som tar emot en delegering 6
Delegera till annan verksamhet 7
Kompetenskrav 7
Beslut om delegering 8
Uppföljning och omprövning av delegeringsbeslut 8
Regelverk **9**

Inledning

Vårdgivaren ska säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet och säkerhet i vården tillgodoses i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen (2017:80). Delegering får endast ske när den är förenlig med kravet på god och säker vård (patientsäkerhetslagen, 2010:659). Det är endast sjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård som får delegera läkemedelshantering, vilket omfattar iordningsställande, administrering och överlämnande av läkemedel.

För övriga hälso- och sjukvårdsuppgifter finns inga specifika författningskrav gällande delegering. Det åligger varje vårdgivare att bedöma behovet av formella krav och upprätta rutiner för delegering av oreglerade hälso- och sjukvårdsuppgifter. Bedömningarna ska alltid göras med utgångspunkten att god och säker vård säkerställs.

Syfte

Syftet med riktlinjen är att säkerställa att delegering av hälso- och sjukvårdsåtgärder sker i enlighet med gällande författningar och på ett sådant sätt som uppfyller kravet på god och säker vård.

Tillämpningsområde

Riktlinjen gäller för delegering av hälso- och sjukvårdsåtgärder inom de verksamheter där kommunen ansvarar för hälso- och sjukvård.

Begrepp

Delegering

Delegering innebär att legitimerad personal överlåter en hälso- och sjukvårdsåtgärd till en annan person som har reell kompetens för uppgiften. Den som delegerar en medicinsk arbetsuppgift måste ha både den formella och den reella kompetensen.

Formell kompetens

Med formell kompetens menas att personal har legitimation för yrket eller godkänd högskoleutbildning som leder till yrkesexamen.

Reell kompetens

Reell kompetens innebär att personal genom yrkeserfarenhet eller genom utbildning visat sig ha praktisk erfarenhet och kunskaper som visat sig vara tillräckliga för att utföra den delegerade uppgiften på ett korrekt sätt. Den som tar emot delegering ska ha dokumenterad reell kompetens, exempel vid administrering av läkemedel.

Ansvar och genomförande

Där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas den personal som behövs för att god vård ska kunna ges. Delegering är inte avsedd för att lösa brist på personal eller av ekonomiska skäl (hälso- och sjukvårdslagen 2017:30).

Hälso- och sjukvårdsåtgärder ska endast i undantagsfall utföras av yrkesutövare som inte är legitimerade. Det är alltid patientsäkerheten och helhetsperspektivet för patienten som ska vara avgörande.

Vårdgivaren

Vårdgivaren, vilket motsvarar kommunstyrelsen i Bräcke kommun, ska identifiera, beskriva och fastställa de processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet.

Vårdgivaren ansvarar för att:

- identifiera de risker som finns med att delegera iordningställande, administrering och överlämnande av läkemedel genom riskanalys.
- utifrån riskanalysen upprätta rutiner för delegering av iordningsställande, administrering och överlämnande av läkemedel.
- fastställa rutiner

Av vårdgivarens rutiner för hantering av läkemedel ska det framgå:

1. i vilka situationer och under vilka förutsättningar som det är förenligt med en god och säker vård att delegera iordningställande, administrering eller överlämnande av läkemedel i verksamheten, och
2. vilken kunskap och kompetens som krävs av den som genom beslut om delegering får iordningställa, administrera eller överlämna läkemedel. Personen som ska ta emot en delegering ska också ha dokumenterade kunskaper om hantering av läkemedel och de risker som är förenade med hanteringen.
3. delegeringsbeslutets giltighetstid
4. hur uppföljning av delegeringsbeslut ska ske.
5. i vilka situationer och under vilka förutsättningar delegeringsbeslut som inte längre är förenliga med en god och säker vård återkallas.

Delegering av läkemedelshantering får endast ske när det är förenligt med en god och säker vård.

Vårdgivaren kan uppdra till utsedd funktion inom vårdgivarens ansvarsområde att:

- utföra riskanalys inför upprättande av rutin gällande delegering av läkemedelshantering.
- utifrån genomförd riskanalys gällande delegering av läkemedelshantering, ta fram rutiner för delegering av iordningställande, administrering och överlämnande av läkemedel.
- uppföljning av delegeringsbeslut görs.
- återkalla delegeringsbeslut som inte är förenliga med en god och säker vård.
- utifrån genomförd riskanalys gällande delegering av andra hälso- och sjukvårdsåtgärder som inte är författningsreglerade, upprätta rutin för delegering av dessa.

I Bräcke kommun ansvarar avdelningschef för att riskanalys genomförs som ligger till grund för rutiner gällande delegering av hälso- och sjukvårdsåtgärder samt delegering av läkemedelshantering. Verksamhetschef för hälso- och sjukvården ansvarar för att uppföljningar av delegeringsbeslut och återkallelser av delegeringsbeslut genomförs enligt gällande föreskrift.

Verksamhetschef HSL

Där det bedrivs hälso- och sjukvård ska det finnas någon som svarar för verksamheten (verksamhetschef). En verksamhetschef för hälso- och sjukvården ska säkerställa att patientens behov av trygghet, kontinuitet, samordning och säkerhet i vården tillgodoses. Verksamhetschefen har inte något utpekat ansvar för delegering av läkemedelshantering (HSLF-FS 2017:37).

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

I den hälso- och sjukvårdsverksamhet som kommunen ansvarar för ska det finns en medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS). MAS ansvar och uppgifter framgår av hälso- och sjukvårdsförordningen (2017:80).

MAS ansvarar för att det finns ändamålsenliga och väl fungerande rutiner för läkemedelshantering och att beslut om delegering är förenliga med patientsäkerheten. Detta innebär ingen inskränkning i vårdgivarens övergripande ansvar för patientsäkerheten.

Medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR)

En medicinskt ansvarig för rehabiliteringen (MAR) är ett komplement till kommunens MAS och funktionen innehas av en legitimerad fysioterapeut eller arbetsterapeut. MAR ansvarar för kvaliteten och säkerheten inom den kommunala rehabiliteringen samt ansvarar för att det finns ändamålsenligt och väl fungerade rutiner för rehabilitering, habilitering, förskrivning och användning av hjälpmedel.

Den som delegerar - legitimerad personal

Den som delegerar ansvarar för att säkerställa att de som tar emot delegering har rätt kunskap och kompetens för den hälso- och sjukvårdsuppgift som ska delegeras.

Den som delegerar ansvarar för sin bedömning och beslutet att delegera uppgiften, men har inte ett ansvar över hur uppgiften fullgörs.

Den som tar emot en delegering

Den som tar emot en delegering för **läkemedehantering:**

- Ska ha kunskaper om hantering av läkemedel och de risker som är förenade med hanteringen samt den kompetens som krävs för att kunna utföra uppgiften på ett korrekt och patientsäkert sätt.
- Ansvarar över hur denne fullgör den delegerande uppgiften. Delegeringsmottagaren ska följa hälso- och sjukvårdslagen och annan tillämplig författning vid utförandet av hälso- och sjukvårdsuppgiften.
- Är skyldig att föra journal om utförda hälso- och sjukvårdsuppgifter.
- Rapportera händelser som har medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada.
- Ska utföra sitt arbete i överensstämmelse enligt vetenskap och beprövad erfarenhet.
- De som tagit emot ett delegeringsbeslut får inte delegera vidare läkemedelshanteringen.

Den som tar emot en delegering är hälso- och sjukvårdspersonal vid utförandet.

Den som tar emot en delegering för **andra hälso- och sjukvårdsuppgifter**:

- Ska ha kunskaper och kompetens om den delegerade hälso- och sjukvårdsåtgärden och de risker som är förenade med den.
- Ansvarar för hur denne fullgör den delegerade uppgiften. Delegeringsmottagaren ska följa hälso- och sjukvårdslagen och annan tillämplig författning vid utförandet av hälso- och sjukvårdsåtgärden.
- Är skyldig att föra journal om utförda hälso- och sjukvårdsåtgärder.
- Rapportera händelser som medfört eller hade kunnat medföra en vårdskada.

- Ska utföra sitt arbete i överensstämmelse med vetenskap och beprövad erfarenhet.
- Den som tagit emot ett delegeringsbeslut får inte delegera vidare uppgiften.

Den som tar emot en delegering är hälso- och sjukvårdspersonal vid utförandet.

Delegera till annan verksamhet

Det finns inget juridiskt hinder mot att den som delegerar och den som tar emot delegeringen arbetar i olika organisationer eller verksamheter. Förutsättningen är då att samarbetet mellan verksamheterna är utformat så att vårdgivaren är med och planerar, leder och kontrollerar läkemedelshanteringen som utförs i den andra verksamheten.

I kommunal hälso- och sjukvård är det till exempel vanligt att sjuksköterska som är anställd i kommunal hälso- och sjukvårdsverksamhet, delegerar läkemedelshantering till omsorgspersonal anställd inom socialtjänstverksamhet men som utför kommunens hälso- och sjukvård.

Kompetenskrav

Vård- och socialavdelningen har upprättat en rutin gällande den kompetens som krävs för att ta emot en delegering gällande hälso- och sjukvårdsuppgifter enligt **bilaga 1.**

Den som genom ett beslut om delegering får iordningställa, administrera eller överlämna läkemedel ska enligt 9 kap. 3 § HSLF-FS 2017:37 ha:

1. Dokumenterade kunskaper om hantering av läkemedel och de risker som är förenade med hanteringen, och
2. den kompetens som krävs för att kunna utföra uppgiften på ett korrekt och patientsäkert sätt.

Den som delegerar en hälso- och sjukvårdsuppgift ska kontrollera att den som tar emot delegering har den kompetens som krävs för uppgiften (9 kap. 4 § HSLF-FS 2017:37).

Beslut om delegering

Ett beslut om delegering ska vara skriftligt och innehålla uppgifter om (9 kap. 7 § HSLF-FS 2017:37):

1. vilken eller vilka uppgifter delegeringen avser, (se bilaga 2)
2. för vilken verksamhet som delegeringsbeslutet gäller,
3. vem som delegerat uppgiften,
4. till vem uppgiften delegerats,
5. när delegeringsbeslutet ska följas upp,

6. delegeringsbeslutets giltighetstid,
7. datum då beslutet fattades samt
8. uppgifter om utförda uppföljningar och om återkallelse av delegeringsbeslut ska dokumenteras.

Delegeringen ska kopplas till en verksamhet med syfte att tydliggöra vem som har verksamhets- och vårdgivaransvaret. Delegeringen kan inte gälla generellt vilket innebär att medarbetaren inte kan ta med sig ett delegeringsbeslut från en verksamhet/enhet till en annan. Delegeringsbeslut kan gälla i högst 2 år från utfärdandet.

Uppföljning och omprövning av delegeringsbeslut

Ett beslut om delegering ska följas upp minst en gång per år. I uppföljningen ingår att kontrollera att delegeringsmottagarens kunskaper är aktuella (9 kap. 6 § HSLF-FS 2017:37).

Vårdgivaren ska i sina rutiner beskriva hur delegeringsbeslut ska följas upp och när beslutet ska omprövas. Dokumentation ska bevaras i minst tre år från den tidpunkt då delegeringsbeslutet upphört att gälla.

Det finns inget krav på att delegeringsbeslutet ska upphöra att gälla när den legitimerade personal som fattat delegeringsbeslutet slutar sin tjänstgöring. Delegeringsbeslutet är knutet till verksamheten/enheten.

Det ska framgå av delegeringsbeslutet när det ska följas upp. Det behöver inte vara den som har delegerat uppgiften som gör uppföljningen. Det är vårdgivaren som ansvarar för att uppföljningen genomförs.

Regelverk

Riktlinjen grundas på följande lagar och föreskrifter:

- Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ordination och läkemedelshantering inom hälso- och sjukvård (HSLF-FS 2017:37)
- Hälso- och sjukvårdslagen (2017:30)
- Patientsäkerhetslagen (2010:659)
- Patientdatalagen (2008:355)
- Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (SOSFS 2011:9)